

УДК 159.922.8

Т. М. Майстренко

ЦІННІСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РЕГУЛЯЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ

У статті розглядаються результати дослідження регуляції навчальної діяльності в умовах кредитно-модульної системи навчання. Важливою детермінантою регуляції є цінності особистості. Охарактеризовано особливості ціннісної сфери студентів на ситуативному, формально-виконавському, соціально-нормативному та суб'єктно-ціннісному рівнях. При переході на вищі рівні регуляції зростає рефлексія учбово-професійних умінь, зв'язок між моральнісними та діяльнісними цінностями, з'являються суб'єктні цінності.

Ключові слова: кредитно-модульна система, регуляція, рефлексія, уміння, цінності, ціннісна регуляція навчальної діяльності.

Постановка проблеми. Важливим чинником розвитку особистості у юнацькому віці є навчальна діяльність. Дослідження проводяться у контексті вивчення взаємозв'язку навчання і психічного розвитку, формування навчальної діяльності, розвитку мотивації навчання тощо. У ряді робіт аналізуються проблеми регуляції навчальної діяльності. Однак ці дослідження проводились, переважно, у межах традиційної системи навчання. Разом із тим запровадження у вищій школі кредитно-модульної системи – свого роду нової філософії навчання – не лише передбачає певну організаційну перебудову діяльності студентів, але й актуалізує ряд цінностей, що впливають на регуляцію навчальної діяльності студентів. Тому предметом даного дослідження стало вивчення ціннісних детермінант регуляції навчальної діяльності у кредитно-модульній системі навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Регуляцію діяльності досліджують у двох напрямках: 1) вивчення операційних характеристик регуляції; 2) аналіз особистісних компонентів регуляції.

Дослідження операційних характеристик регуляції діяльності представлене, у першу чергу, у рамках структурно-функціонального підходу (О.О. Конопкін, В.І. Моросанова, О.К. Осницький, Р.Р. Сагієв). У навчальній діяльності, на думку О.О. Конопкіна, переважаючим є «пасивно-репродуктивний» спосіб формування і здійснення регуляторних процесів, оснований на багаторазових повторях. Однак, у ситуації суттєвої зміни умов діяльності (зокрема, при переході від

шкільного до вузівського навчання), це не дозволяє одержати бажаний позитивний результат, тому перевага має надаватися «активно-творчому» способу, як результату розвитку активно-творчих суб'єктних тенденцій [2].

Особистісні компоненти описані у дослідженнях вольової (В.А. Іванников, В.І. Селіванов), емоційної (Б.І. Додонов, А.Я. Чебикін), особистісної (В.А. Машин, О.К. Осницький, А.Р. Фонарьов), рефлексивної (Е.В. Бодрова, Е.Г. Юдіна), мотиваційної (В.М. Галузяк, Б.В. Зейгарник, М.Ш. Магомед-Емінов), соціальної (М.І. Бобнева, Е.В.Шорохова, В.А. Ядов) регуляції. Значна роль у регуляції діяльності відводиться цінностям особистості (Д.О. Леонтьєв, Ю.А. Миславський, О.Л. Музика, Н.О. Никончук, А.Е. Пасніченко, О.М. Савиченко). Д.О. Леонтьєв, зокрема, зазначає, що регулююча дія цінностей полягає у визначенні вектору діяльності. Людина з домінуючою ціннісною регуляцією, на його думку, у своїй поведінці більшою мірою керується стійкими надситуативними орієнтирами та інтересами значимої для себе соціальної групи [3].

На думку О.Л. Музики, основними регуляторами діяльності є суб'єктні цінності. Суб'єктивними є особистісні цінності, ізоморфні до конкретної життєвої ситуації. Автор розглядає особистісні цінності, як «власності особистості, які в контексті рефлексії людиною власного індивідуального досвіду усвідомлюються нею, як внутрішні ресурси адаптації у мінливих життєвих ситуаціях, що сприяють задоволенню її по-

треб і досягненню цілей» [6, с.51]. Особистісні цінності поділяються на моральнісні та діяльнісні. Суб'єктні цінності утворюються із поєднання моральнісних цінностей, які визначають правила активності у міжособистісних стосунках, та діяльнісних цінностей, тобто вмінь і здібностей, що є внутрішнім ресурсом активності [6]. Про ціннісну регуляцію діяльності, як зазначає О.Л. Музика, варто говорити лише щодо тих видів діяльності, які мають стійкі характеристики та впливають на розвиток особистості, наприклад, щодо навчальної діяльності.

Важливим періодом для становлення ціннісної сфери особистості є юнацький вік. Провідною для цього вікового періоду є учбово-професійна діяльність, тому вона виступає однією з найважливіших умов розвитку ціннісної сфери. У процесі навчання формування цінностей обумовлене як особистісними особливостями, вже сформованою системою інтересів та цінностей юнаків, так і референтними особами та стилем спілкування.

Залежно від особливостей ціннісної сфери, на які орієнтуються юнаки у ході навчання, розробляються типології студентів. Так, Н.І. Пов'якель виокремлює групи студентів залежно від переважаючої цінності та ціннісної спрямованості [8]. Розвиток суб'єктних позицій студента як основу класифікації розглядає Г.К. Радчук [9].

У ряді досліджень прямо аналізується роль цінностей у регуляції навчальної діяльності. О.К. Осницький вважає, що важливою передумовою успішності учнів є суб'єктне ставлення до власних дій та вчинків, яке визначається цінностями особистості [6]. Цієї ж думки дотримується Ю.О. Мисливський, зазначаючи, що будь-які цінності, у тому числі й професійні та освітні, приймаються лише з опорою на носіїв цих цінностей – референтних викладачів [4]. З самодетермінацією, самоактуалізацією та особистісним ростом пов'язує ціннісну регуляцію наукової діяльності студентів А.Е. Пасніченко [7].

Ми розглядаємо ціннісну регуляцію навчальної діяльності як свідомий, динамічний, оснований на ціннісному ставленні до діяльності та спрямований на саморозвиток процес, який включає оцінку, виконання, контроль, рефлексію та корекцію результатів діяльності.

Формулювання цілей статті. У переважній більшості досліджень аналізуються особливості регуляції навчальної діяльності студентів в умовах традиційної системи навчання. Однак, ціннісна регуляція навчальної діяльності студентів в умовах кредитно-модульної системи вивчена недостатньо. Завдання статті полягає в аналізі ціннісних детермінант регуляції навчальної діяльності студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення ціннісних детермінант регуляції навчальної діяльності студентів здійснювалося за допомогою методики вивчення динаміки здібностей та методики

моделювання ціннісної свідомості (О.Л. Музика) [1]. У дослідженні рефлексії здібностей зверталася увага на наявність учбово-професійних умінь та здатність операціоналізувати уміння. Аналіз та інтерпретація факторно-семантичних моделей ціннісної свідомості передбачали визначення рівня значимості ціннісних утворень та структурної належності особистісних цінностей (моральнісні, діяльнісні, суб'єктні цінності). Зверталася також увага на наявність цінностей, які б відображали особливості навчальної та майбутньої професійної діяльності, у першу чергу, її інструментально-діяльнісної складової.

Вибірку склали студенти 2-5 курсів спеціальностей «Менеджмент організацій», «Соціальна педагогіка», «Практична психологія», «Психологія». Моделювання ціннісної свідомості дозволило визначити ціннісні критерії регуляції навчальної діяльності, описати структуру ціннісної свідомості та змістове наповнення ціннісних конструктів на ситуативному, формально-виконавському, соціально-нормативному та суб'єктно-ціннісному рівнях регуляції навчальної діяльності.

Нижчим рівнем регуляції навчальної діяльності є ситуативний рівень. До цієї групи входять студенти, які мало включені у навчальну діяльність. Навчання таких студентів здебільшого регулюється ззовні, через тиск із боку батьків, викладачів або адміністрації вишу.

Дослідження рефлексії умінь показало, що навчальна або майбутня професійна діяльність для цих студентів незначима (табл. 1), у них переважають дозвілєві («бігати», «співати») та комунікативні («знаходити спільну мову») уміння. Уміння, пов'язані з навчанням, є загальнонавчальними («писати», «читати», «працювати на комп'ютері»). У рефлексії умінь спостерігається така тенденція, як нездатність виокремлювати уміння («а що я вмію робити, я нічого такого робити не вмію»). Здатність до операціоналізації умінь, які були б бодай дотичними до учбової діяльності, слабо розвинена, досліджувані частіше зазначають особистісні характеристики, бажані для того чи іншого уміння.

Ціннісна свідомість таких студентів недиференційована, цінності існують ізольовано у вигляді ціннісних конструктів. Змістовний аналіз цінностей показав, що як значимі розглядаються цінності з негативною конотацією («лінивість», «безвідповідальність», «нерозуміння своєї професії», «невключеність у навчання»). Також ціннісна свідомість таких студентів часто є конфліктною. Це можуть бути формальні конфлікти, коли цінності розташовуються у протилежних квадрантах факторно-семантичної моделі, між ними є обернені кореляційні зв'язки, а в реальності наявність конфліктних цінностей пов'язана із впливом різних значимих осіб. Наприклад, студент протиставляє цінності «досягнення в житті» – «наполегливість», тобто немає смислу бути наполегливим у діяльності, оскільки це всеодно не допомагає чогось до-

сягти у житті. Частіше зустрічаються змістові конфлікти, коли поряд розташовуються та мають тісні кореляційні зв'язки цінності, несумісні за змістом, наприклад, можуть корелювати між собою цінності «легко-

важність» – «знання, розсудливість», «знання, розсудливість» – «недосвідченість».

Таблиця 1

Результати дослідження рефлексії умінь студентами

Рівень ціннісної регуляції навчальної діяльності	Уміння							
	учбово-професійні	Загальнонавчальні	організаційні	комунікативні	побутові	дозвілєві	особистісні якості	Всього
Суб'єктно-ціннісний	46%	21%	4%	0%	8%	21%	0%	100%
Соціально-нормативний	26%	15%	6%	11%	11%	23%	8%	100%
Формально-виконавський	38%	13%	3%	19%	9%	6%	12%	100%
Ситуативний	2%	14%	2%	20%	5%	45%	12%	100%

Розглянемо приклад моделі ціннісної свідомості студента з ситуативним рівнем ціннісної регуляції навчальної діяльності. Досліджуваний Ю.Я., студент другого курсу спеціальності «Практична психологія», виокремив характеристики, які є доволі загальними та не описують особливості якоїсь конкретної діяльності. Більшість з названих ознак можуть стосуватися як сфери діяльності, так і сфери спілкування з іншими людьми, а також, характеризувати навчальну діяльність («безтурботність», «лінивість», «старанність», «організованість», «пунктуальність», «наполегливість», «неквапливість», «комунікабельність», «замкнутість», «життєві переконання»). Названі конструкти частково є їх антонімічними («лінивість» – «старанність»); також представлені «невдалі» ситуаційні («відомі психологи»), поверхові та невизначні («тип темпераменту» – «інший тип темпераменту») конструкти.

Аналіз факторно-семантичної моделі ціннісної свідомості (рис. 1) показав, що фактори включають конструкти, які описують як діяльнісні характеристики, так і міжособистісні стосунки та особистісні характеристики. Один фактор включає характеристики, які ми визначаємо як діяльнісні цінності («пунктуальність», «старанність»), інший фактор охоплює моральнісні цінності («життєві переконання», «замкнутість»). Суб'єктні цінності несформовані.

Аналіз кореляційних зв'язків вказує на наявність змістового ціннісного конфлікту (наприклад, «старанність» – «безтурботність»). А у ціннісній свідомості представлені дві групи цінностей: цінності, які реально регулюють навчальну діяльність («життєві переконання» – «замкнутість» – «лінивість»), та цінності – ідеали, тобто досліджуваний знає, яким він має або хоче бути, однак такі ціннос-

ті вступають у конфлікт з реальними діючими цінностями.

Студенти з формально-виконавським рівнем, як правило, добре адаптовані до умов кредитно-модульної системи. Вони дотримуються більшості формальних вимог до навчання (відвідують заняття, виконують завдання тощо). Особливістю цієї групи студентів є переважання зовнішньої мотивації, адже вони краще працюють, коли відчувають постійний контроль та тиск з боку викладачів.

Серед значимих умінь представлені комунікативні («зацікавлення взаємодії з людьми») та загальнонавчальні («навчатися») уміння (табл. 1). Також студенти старших курсів, які вже мають досвід активної практики, виокремили значний відсоток учбово-професійних умінь («працювати з дітьми», «уміння використовувати методики», «інтерпретувати результати»). Однак, операціоналізація учбово-професійних умінь лише поверхово відображає процесуальні характеристики діяльності. Позитивним моментом у регуляції навчальної діяльності є прагнення частини досліджуваних розвивати у майбутньому уміння з професійної діяльності.

Ціннісна свідомість частини таких студентів недиференційована, здебільшого, переважають моральнісні цінності, які характеризують міжособистісну взаємодію («веселі», «цікаві», «приємні», «рівність у стосунках», «доброта», «турботливість», «люблять поговорити»). Саме міжособистісні стосунки, як основний ресурс регуляції навчальної діяльності, розглядають студенти цієї групи. Діяльнісні цінності, які виокремлюють досліджувані, учбово-професійної діяльності прямо мало стосуються («пиши вірші», «люблять все робити разом»). Також важливим є те, що діяльнісні та моральнісні цінності мають слабкі інтеркореляції.

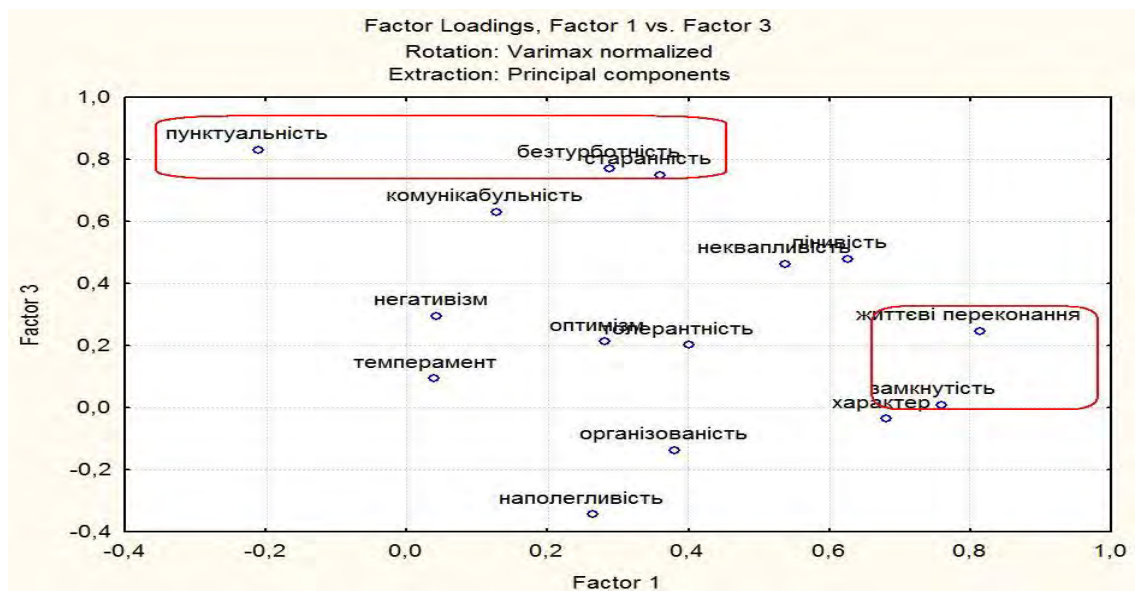

Рис 1. Факторно-семантична модель ціннісної свідомості досліджуваного Ю.Я.

Студенти з соціально-нормативним рівнем ціннісної регуляції мають високий та середній рівень успішності. Вони є достатньо дисциплінованими, дотримуються формальних вимог до організації навчального процесу та здебільшого прагнуть якісно виконати навчальні завдання у першу чергу для того, щоб відповісти певним соціальним очікуванням щодо успішності навчання.

Серед значимих умінь студенти називають дозвілєві, загальнонавчальні («навчатися») та учбово-професійні уміння («робити професійно-орієнтовані завдання», «робити факторний аналіз», «орієнтуватися у науковій діяльності») (табл. 1). Порівняно з формально-виконавським рівнем регуляції, зміст учбово-професійних умінь є більш різноманітним навіть у студентів-однокурсників. Це дозволяє припустити, що на соціально-нормативному рівні студенти виокремлюють ті учбово-професійні уміння, що є для них важливішими, або краще засвоєними, тобто оцінка стає більш диференційованою. Необхідно також відзначити, що студенти соціально-нормативного рівня мають сформовану здатність до операціоналізації учбово-професійних умінь.

Ціннісна свідомість таких студентів диференційована, у ній представлені як моральнісні, так і діяльнісні цінності, причому пріоритет мають останні. Моральнісні та діяльнісні цінності утворюють значимі інтеркореляції. У змісті діяльнісних цінностей здебільшого відображено бажані викладачами якості, загальні соціальні вимоги до діяльності, незалежно від її специфіки («відповідальність», «наполегливість», «професіоналізм», «успішність» тощо). У структурі ціннісної свідомості зустрічаються особистісні цінності, що відображають саме індивідуальні особливості ціннісної регуляції навчання («приклад для наслідування», «висококваліфікованість», «задоволення від

автоматів», «наявність професійних умінь», «добре розуміють філософію»).

Суб'єктно-ціннісний рівень регуляції навчальної діяльності притаманний студентам старших курсів, які вже мають досвід роботи за спеціальністю, або брали участь у проектах, пов'язаних із майбутньою професією. За особливостями організації навчання студенти соціально-нормативного та суб'єктно-ціннісного рівнів регуляції доволі схожі. Вони так само дотримуються формальних вимог навчального процесу, демонструють високий рівень успішності та розуміння навчального матеріалу. Однак, результативність навчальної діяльності оцінюється не на основі формального академічного показника, хоча він також має значення, а залежно від якості здобутих знань та умінь («я не для оцінки навчаюся»).

До значимих умінь відносяться учбово-професійні, загальнонавчальні та дозвілєві уміння (табл. 1). Здатність до операціоналізації умінь знаходиться на високому рівні. Однак на більшу увагу заслуговує прогностичний компонент рефлексії умінь та операцій, оскільки досліджувані цього рівня у якості перспективи розглядають саме розвиток, або набуття професійних умінь («навчатися у психотерапевтичній групі», «встановлювати контакт», «проводити тренінги», «у консультуванні постійно бути у контакті з клієнтом»).

Суттєвіші відмінності спостерігаються у ціннісному компоненті регуляції навчальної діяльності. У ціннісній свідомості таких студентів збільшується кількість особистісних цінностей, що відображають індивідуальні особливості здійснення навчальної чи професійної діяльності. Значимі кореляційні зв'язки з факторами діяльнісних та моральнісних цінностей дозволяють розглядати такі цінності як суб'єктні.

Прикладом суб'єктно-ціннісного рівня регуляції можуть служити результати досліджуваної К.Р., студентки 5 курсу спеціальності «Менеджмент організацій». До оцінної сітки увійшли ціннісні конструкти, які за змістом можна поділити на три групи: характеристики діяльності («навчання», «робота», «відповідальність», «любов до роботи», «коло інтересів», «творчість», «професіоналізм»), особливості міжособистісної взаємодії («дуже веселі», «готовність допомогти», «розваги», «сім'я», «оточення», «посиденьки») та індивідуальні особливості («характер», «агресивність»). На основі названих конструктів можна припустити, що досліджувана розглядає для себе, як значиму сферу навчання та професійної діяльності, у яких для неї важливим є відповідальність та професіоналізм.

У ході факторизації даних виокремлено два фактори (рис. 2). Враховуючи зміст цінностей, перший фактор будемо розглядати як фактор моральнісних цінностей. Другий фактор включає цінності, які ми визначаємо, як діяльнісні. Аналіз кореляційних зв'язків ціннісних конструктів з обома факторами та їх змістове наповнення вказують на наявність суб'єктних цінностей «творчість» та «роботу». Грунтуючись на моделі ціннісної свідомості, ми можемо зробити висновок, що основними ресурсами у регуляції навчальної діяльності є робота (тобто вже є реаль-

ний досвід професійної діяльності) та прагнення виконувати поставлені завдання не формально, а творчо.

Аналіз кореляційних зв'язків показав, що у ціннісній свідомості досліджуваної К.Р. пов'язані між собою цінності діяльності, цінності міжособистісної взаємодії та особистісних якостей, а також наявний зв'язок між цими двома групами цінностей. Наприклад, корелюють цінності «навчання» та «робота», «навчання» та «професіоналізм», «творчість» та «професіоналізм», «навчання» та «відповідальність», «готовність допомогти» та «характер».

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дослідження регуляції навчальної діяльності передбачає вивчення не лише операційних характеристик діяльності, але й особистісних чинників, серед яких особлива роль належить цінностям особистості. Юнацький вік, на який припадає період навчання у виші, є важливим етапом для розвитку цінностей. Проводяться численні дослідження ролі ціннісної сфери особистості у процесі навчання. Однак запровадження кредитно-модульної системи у навчальний процес веде до змін у ціннісній регуляції навчальної діяльності.

У ході проведеного дослідження проаналізовано особливості ситуативного, формально-виконавського, соціально-нормативного та суб'єктно-ціннісного рівнів ціннісної регуляції навчальної діяльності.

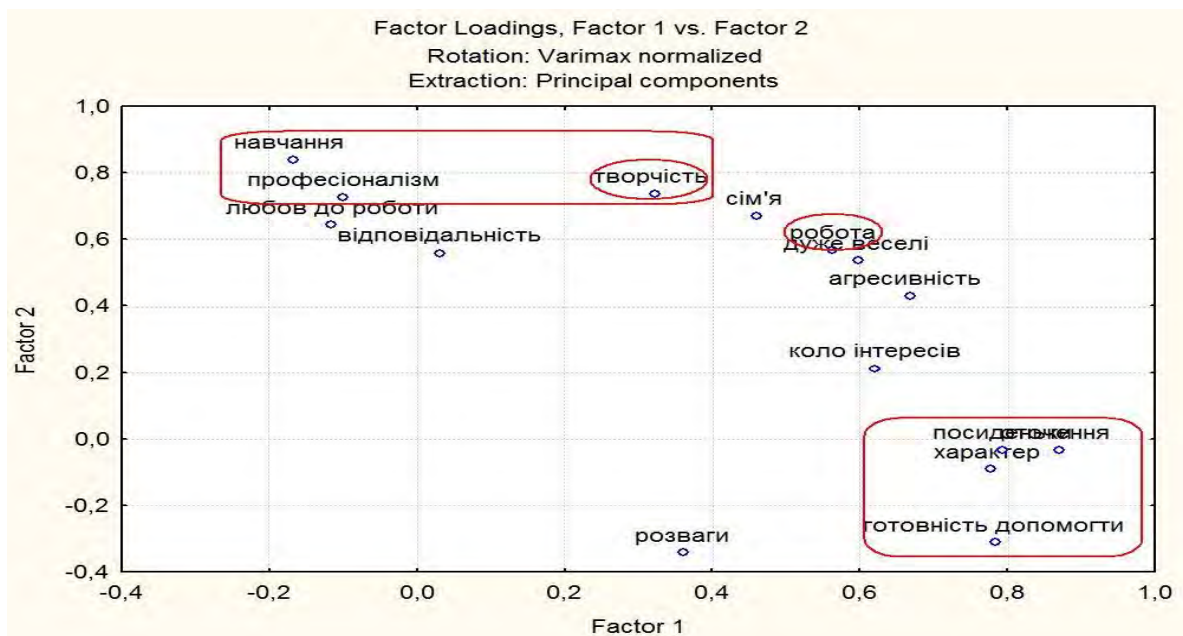

Рис. 2. Факторно-семантична модель ціннісної свідомості досліджуваної К.Р.

При переході на вищі рівні регуляції відмічається зростання рефлексії учбово-професійних умінь, здатності до їх операціоналізації. У ціннісній свідомості студентів представлені як моральнісні, так і діяльнісні цінності, які тісно корелюють між собою. На суб'єктно-ціннісному рівні регуляції формуються суб'єктні цінності, що відображають індивідуальні

особливості здійснення навчальної чи професійної діяльності.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в розробці програми ціннісної підтримки студентів, спрямованої на актуалізацію особистісних цінностей у навчальній діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / [За ред. В.О.Моляко, О.Л.Музики]. – Житомир: Вид-во Рута, 2006. – 320с.
2. Конопкин О.А. Психическая саморегуляция произвольной активности человека (структурно-функциональный аспект) / О.А. Конопкин // Вопросы психологии. – 1995. – № 1. – С. 5-12.
3. Леонтьев Д.А. Психология смысла: Природа, строение и динамика смысловой реальности / Дмитрий Алексеевич Леонтьев. – 2-е изд., испр. – М.: Смысл, 2003. – 486 с.
4. Миславский Ю.А. Саморегуляция и активность личности в юношеском возрасте / Науч.-исслед. ин-т общей и педагогической психологии Акад. пед. наук СССР – М.: Педагогика, 1991. – 152 с.
5. Музика О.Л. Здібності у системі ціннісної регуляції розвитку творчо обдарованої особистості / Музика О.Л. // Актуальні проблеми психології: Проблеми психології творчості: Збірник наукових праць / За ред. В.О.Моляко. – Т.12. – Вип. 5. – Ч.І. – Жито-

мир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2008. – С.49-55.

6. Осницкий А.К. Саморегуляция деятельности школьника и формирование активной личности / Алексей Константинович Осницкий. – М.: Знание, 1986. – 80с. – (Новое в жизни, науке, технике. Сер. «Педагогика и психология»; № 6).
7. Пасниченко А.Э. Проблема ценностной регуляции научной деятельности студентов вузов / А.Э. Пасниченко // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 12. Психологічні науки: Збірник Наукових праць. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005. – № 6 (30). – Ч.І. – С. 298-318.
8. Пов'якель Н.І. Професіогенез мислення психолога-практика в системі вищої школи: [монографія] / Надія Іванівна Пов'якель. – Вид. 2, випр. і доп. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. – 298 с.
9. Радчук Г. Аксиопсихологія вищої школи. Монографія / Галина Радчук. – Тернопіль: ТНПУ, 2009. – 415 с.

REFERENCES

1. Moliako, V.O. & Myzuka, O.L. (Eds.). (2006). *Zdibnosti, tvorchist, obdarovaniest: teoriia, metodyka, rezulyaty doslidzhen [Abilities, creative, giftedness: theory, method, results of investigations]*. Zhytomyr: Vyd-vo Ruta [in Ukrainian].
2. Konopkin, O.A. (1995). *Psikhicheskaiia samoregulatsiia proizvolnok aktivnosti cheloveka (strukturno-funktsionalnyi aspekt) [Psychological self-regulation person's activity (structure-functional aspect)]*. *Voprosy psikhologii – Questions of psychology*, 1 (pp. 5-12) [in Russian].
3. Leontiev, D.A. (2003). *Psikhologiiia smysla: Priroda, stroeniie i dinamika smyslovoi realnosti [Psychology of sense: Nature, structure and dynamic of sense reality]* (2nd ed., rev). Moscow: Smysl [in Russian].
4. Mislavskii, Y.A. (1991). *Samoregulatsiia i aktivnost lichnosti v yunosheskom vozraste [Self-regulation and youth person's activity]*. *Nauch.-issled. in-t obschei i pedagogicheskoi psikhologii Akad. ped. nauk SSSR – Research Institute of General and Educational Psychology Academy of pedagogical sciences USSR*. Moscow: Pedagogika [in Russian].
5. Muzyka, O.L. (2008). *Zdibnosti u systemi tsinnisnoi regulatsii rozvytku tvorcho obdarovanoi osobystosti [Abilities in system of creative person's value*

regulation]. *Actualni problemy psikhologii: Problemy psikhologii tvorchosti: Zbirnyk naukovykh prats - Current Problems of Psychology: Challenges psychology of creativity: Collected Works*. (Vols. 12). (pp. 49-55). Zhytomyr: Vyd-vo ZDU im. I.Franka [in Ukrainian].

6. Osnitskii, A.K. (1986). *Samoregulatsiia deiatelnosti shkolnika i formirovaniie aktivnoi lichnosti [Self-regulation schoolboy's activity and forming active person]*. Moscow: Znaniie [in Russian].
7. Pasnychenko, A.E. (2005). *Problema tsennostnoi regulatsii nauchnoi deiatelnosti studentov vuzov [Problem of value regulation student's scientific activity in university]*. *Naukovyi chasopys NPY imeni M.P. Dragomanova - Science magazine of NPU named after M.P. Dragomanov*, 6, (pp. 298-318). Kyiv: NPY imeni M.P. Dragomanova [in Ukrainian].
8. Poviakel, N.I. (2008). *Profesiogenez mislennia psykologa-praktyka v systemi vyschoi shkoly [Psychologist-practic's mentality profesiogenez in university system]*. (2nd ed., rev.). Kyiv: NPY imeni M.P. Dragomanova [in Ukrainian].
9. Radchuk, G. (2009). *Aksiopsihologiiia vischoi shkoly [Aksiopsychology of university education]*. Ternopil: TNPY [in Ukrainian].

Т. М. Майстренко

ЦЕННОСТНЫЕ ДЕТЕРМИНАНТЫ РЕГУЛЯЦИИ УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ В УСЛОВИЯХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЙ СИСТЕМЫ ОБУЧЕНИЯ

В статье рассматриваются результаты исследования регуляции учебной деятельности в условиях кредитно-модульной системы обучения. Важной детерминантой регуляции являются ценности личности. Охарактеризовано особенности ценностной сферы студентов на ситуативном, формально-исполнительском, социально-нормативном и субъектно-ценностном уровнях. При переходе на высшие уровни регуляции повышается рефлекс-

сия учебно-профессиональных умений, связь моральностных и деятельностных ценностей, появляются субъектные ценности.

Ключевые слова: кредитно-модульная система, регуляция, рефлексия, умения, ценности, ценностная регуляция учебной деятельности.

T. M. Maistrenko

VALUABLE DETERMINANTS REGULATION EDUCATIONAL ACTIVITY OF STUDENTS IN CONDITIONS OF CREDIT-MODULAR SYSTEM

The investigation of learning activity regulation in credit-modul system is analyzed in the article. The implementation of credit-modul system into education process brings to changes in the valuation principles of the educational activities. The problem of regulation is presented from the point of view of structure-functional aspect. The research of psychological factors in regulation learning activity is also under consideration. Person's values are important determinations of regulation. Youth age is the favorable period for value development. The research of the valuee determinants of the student's educational activities was concluded with the help of the method of studying abilities dynamics and the method of the value consciousness modeling. We paid attention to the existence of educational and professional skills and the ability to utilize these skills during the research of abilities reflection. The analysis of the factor-semantic models of value consciousness foresees the determination of the value creations importance level, structural affiliation of the personal values, existence of the values related to the educational and future professional activities. The levels of value regulation are described on the basis of data obtained during empirical study. There are situation, formal-execution, social-normative and subjective-value learning activity regulation levels. The development of reflective abilities of the students are the main description of regulation level. During the transition to higher levels of regulation of the growing number of training and professional skills increases. Connection between moral and active values is amplified on higher regulation levels. Subject-value level of the educational activities regulation is inherent to the last year students, who already has professional experience or participation in projects, connected with future profession. They value the effectiveness of the educational activities through the quality of the obtained knowledge and competence. Subjective values, which reflect individual characteristics of the educational and professional activities, are formed on the subject-value regulation level.

Keywords: credit-modul system, regulation, reflection, skills, values, learning activity value regulation.

Подано до редакції 27.04.2014